

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิด ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring)

๑. บทนำ

หากจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันนั้นมิได้มุ่งเน้นไปที่การลงโทษผู้กระทำความผิดให้สาสมกับการกระทำ และต้องการกันผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเท่านั้น แต่ยังได้มุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วยหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด และเพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย แต่ด้วยเหตุที่ระบบงานราชทัณฑ์ต้องรับภาระควบคุมผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมาก โดยจากสถิติในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๕ มีผู้ต้องราชทัณฑ์จำนวนถึง ๒๐๖,๖๑๖ คน^๑ แต่กรมราชทัณฑ์สามารถรองรับได้เพียง ๑๖๐,๐๐๐ คน ทำให้ระบบงานราชทัณฑ์มีปัญหาในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ปัญหาในการจัดสรรงบประมาณและการขาดอัตรากำลังในการดูแลผู้กระทำความผิด ตลอดจนปัญหาการเรียกร้องด้านสิทธิมนุษยชนในเรือนจำ

ดังนั้น รัฐจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์และวิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ แนวคิดและมาตรการสำคัญประการหนึ่งที่รัฐกำลังดำเนินการและได้รับความสนใจจากสังคมไทยเป็นอย่างมาก คือ การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดยังคงเป็นเรื่องใหม่ จึงสมควรต้องศึกษาแนวคิด บทบัญญัติของกฎหมาย ตลอดจนประโยชน์และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจ และเพื่อให้การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อระบบงานราชทัณฑ์สูงสุด คอลัมน์ การปฏิรูปกฎหมาย : LAW REFORM จึงขอนำเสนอบทความเรื่อง “การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring)” ดังต่อไปนี้

^๑ สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ รท.๑๐๒ (ก) สํารวจ ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕, ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ เว็บไซต์ : www.correct.go.th.

๒. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในต่างประเทศ^๒

ในอดีตนั้นการลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นไปเพื่อการแก้แค้นทดแทน เพื่อข่มขู่ยับยั้งไม่ให้กระทำความผิดหรือมีการปฏิบัติตาม และเพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม วิธีการในการลงโทษผู้กระทำความผิดจึงมักกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายเพื่อให้เกิดความเจ็บปวดทรมาน แต่วิธีการดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้ วิธีการลงโทษในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษเพียงอย่างเดียว และตระหนักถึงผลกระทบของโทษจำคุกกว่าอาจก่อให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ปัญหาการยอมรับจากสังคมที่มีต่อผู้กระทำความผิด ปัญหาการถ่ายทอดพฤติกรรมอาชญากร ปัญหาด้านงบประมาณและอัตราค่าเลี้ยงของเรือนจำ และปัญหาการเรียกร้องด้านสิทธิมนุษยชนในเรือนจำ โทษจำคุกจึงควรใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีนิสัยชั่วร้ายและเป็นอันตรายต่อสังคมจริง ๆ เท่านั้น ไม่ควรใช้กับผู้กระทำความผิดครั้งแรกหรือกระทำความผิดโดยพลั้งเผลอ นอกจากนี้ ยังมีการนำแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน การลดการใช้โทษจำคุก และการใช้วิธีการลงโทษแบบอื่นมาใช้ด้วย

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ Electronic Monitoring หรือ (EM) นั้น เป็นมาตรการหนึ่งที่มาจากแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำซึ่งได้รับการยอมรับและนำมาใช้กันมากในต่างประเทศ มีที่มาจากความคิดค้นของ Dr. Ralph Schwitzgebel คณะกรรมการในการทดลองด้านจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย Harvard ในช่วงทศวรรษ ๑๙๖๐ – ๑๙๗๐ กล่าวคือ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๔ Dr. Ralph Schwitzgebel ได้พัฒนาวิทยุที่ส่งข้อมูลโดยบุคคลสามารถสวมใส่ได้ อุปกรณ์ดังกล่าวมีความสามารถในการส่งสัญญาณเป็นระยะทาง ๔๐๐ เมตร และสามารถกำหนดสถานที่ตั้งของผู้ที่สวมใส่ได้ด้วย อย่างไรก็ดี แม้ว่าอุปกรณ์ดังกล่าวจะได้รับการจดสิทธิบัตรในปี ค.ศ. ๑๙๖๙ แต่ได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจังหลังจากนั้นประมาณ ๒๐ ปี ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ ผู้พิพากษา Jack Love ชาวอเมริกัน ได้รับแรงกระตุ้นจากการ์ตูน Spiderman ในการนำเครื่องมือที่สามารถติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาใช้ จึงได้ชักชวนผู้เชี่ยวชาญ Michael Goss ออกแบบและผลิตเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ และผู้พิพากษา Jack Love เป็นคนแรกที่ได้พิพากษาคดีให้มีการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับผู้กระทำความผิด โดยสั่งให้มีการติดเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์กับผู้กระทำความผิดที่ได้รับการพักการลงโทษเพื่อเฝ้าติดตามพฤติกรรม หลังจากนั้นการควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้รับการพัฒนาและมีการใช้อย่างแพร่หลายซึ่งช่วยลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำได้เป็นอย่างมาก ปัจจุบันมีการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมผู้กระทำความผิดในทุกมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศในแถบยุโรป

^๒ สรุปรายชื่อจาก สมณฑิพย์ จิตสว่าง และจิตติยา เพชรรมณี, โครงการติดตามประเมินผลการนำระบบการควบคุมตัวด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด, เอกสารวิจัย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

๒.๑ การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์กับผู้กระทำความผิด เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดนั้น ประกอบไปด้วย **ตัวส่งสัญญาณ (Transmitter Device)** ซึ่งส่วนใหญ่จะนิยมใช้ติดตัวผู้กระทำความผิดมีลักษณะคล้ายนาฬิกาข้อมือ หรือสายหนังรัดข้อมือข้อเท้า **ตัวรับสัญญาณ (Receiver Unit)** และ**ศูนย์ควบคุมกลาง (Monitoring Center)** ซึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมและสอดส่องผู้กระทำความผิดให้อยู่ภายในสถานที่และเวลาที่กำหนด โดยการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในสถานที่ที่กำหนด ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการจำกัดมิให้บุคคลเข้าไปในเขตพื้นที่ที่กำหนดหรือเข้าถึงตัวบุคคลอื่นที่กำหนด เช่น เหยื่อ และเพื่อการสังเกตเฝ้าระวังให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวได้ตลอดเวลา

สำหรับการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้กระทำความผิดนั้นสามารถใช้ได้ใน ๓ ขั้นตอน กล่าวคือ **ขั้นตอนก่อนมีคำพิพากษา** มักใช้กับจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ตัวอย่างของประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และแคนาดา **ขั้นตอนทางเลือกในการลงโทษหรือใช้แทนการจำคุก** ถือเป็นทางเลือกหนึ่งของการส่งลงโทษผู้กระทำความผิดแทนที่จะส่งตัวเข้ารับการควบคุมในเรือนจำ ด้วยการเปลี่ยนเป็นการควบคุมที่บ้านแทน ตัวอย่างของประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย และ**ขั้นตอนการใช้ภายหลังจำคุกมาระยะเวลาหนึ่ง** ใช้เพื่อการเตรียมตัวระยะสุดท้ายของโทษจำคุก โดยการพักการลงโทษเพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข ตัวอย่างของประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศนิวซีแลนด์

๒.๒ การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในต่างประเทศ การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดนั้นได้รับการยอมรับและนิยมใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ นิวซีแลนด์ เนเธอร์แลนด์ สวีเดน เบลเยียม เยอรมนี ฝรั่งเศส

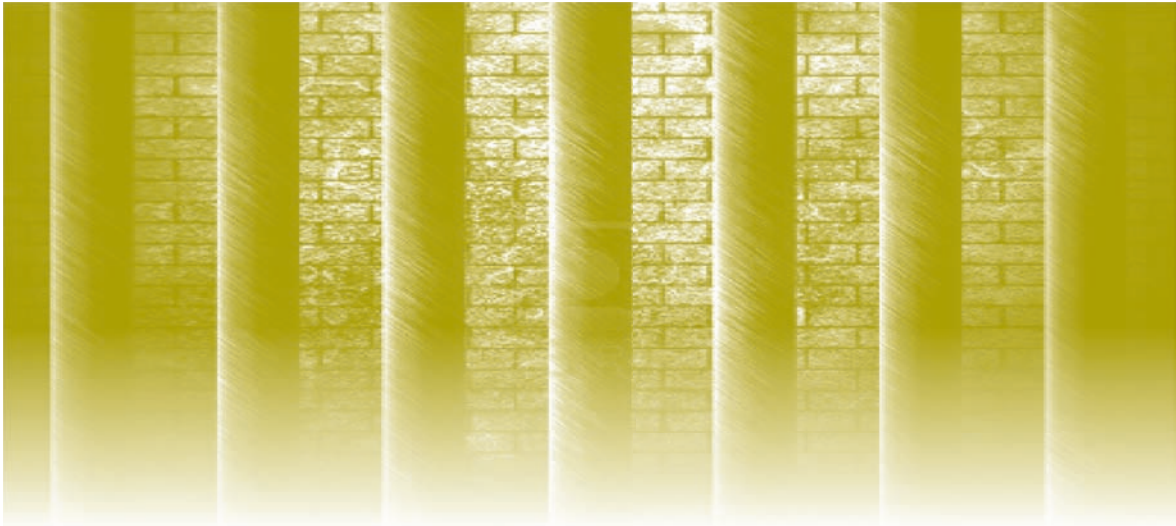
อิสราเอล สิงคโปร์ และไต้หวัน เป็นต้น จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเทศที่มีการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดแล้วแต่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งสิ้น มีระบบสาธารณสุขปกคลุมขั้นพื้นฐานอย่างครบถ้วน ไม่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจมากนัก ประชาชนในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีจำนวนผู้กระทำความผิดไม่มาก และเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยการแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการแก้แค้นทดแทน ทั้งนี้ ปัจจุบันยังมีอีกหลายประเทศที่กำลังให้ความสนใจศึกษาถึงข้อดีข้อเสียของการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมผู้กระทำความผิด หรืออยู่ในระหว่างการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีความเหมาะสมต่อการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสร้างทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแทนการจำคุกในเรือนจำ

๒.๓ ข้อดีและข้อเสียของการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ จากการศึกษาผลกระทบของการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในต่างประเทศ พบว่ามาตรการดังกล่าวมีข้อดีดังนี้ เป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชนอันเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบของสังคมที่มีต่อปัญหาอาชญากรรม เป็นการลดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ผู้กระทำความผิดได้รับการยอมรับจากสังคม ผู้กระทำความผิดได้พัฒนาศักยภาพเพราะมีโอกาสในการเรียนหนังสือ ฝึกอาชีพ เข้าร่วมโปรแกรมในการบำบัดหรือกิจกรรมทางสังคมที่มีความสนใจได้ เป็นการลดภาระของรัฐบาล เนื่องจากผู้กระทำความผิดสามารถทำงานเลี้ยงชีพและครอบครัวได้ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เนื่องจากผู้กระทำความผิดสามารถใช้ชีวิตร่วมกันกับครอบครัวได้ เป็นการลดความเครียดของผู้กระทำความผิดจากการถูกควบคุมในเรือนจำซึ่งมีการควบคุมที่เข้มงวดกว่า เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้กระทำความผิด และยังเป็นการสร้างความปลอดภัยแก่สังคม เนื่องจากผู้กระทำความผิดจะถูกตรวจตราความประพฤติตลอด ๒๔ ชั่วโมง

สำหรับข้อเสียของมาตรการดังกล่าวพบว่ามีเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับข้อดีที่ได้รับ โดยข้อเสียที่เกิดขึ้นมีดังนี้ ครอบครัวของผู้กระทำความผิดอาจจะประสบกับความเครียดเนื่องจากภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมโปรแกรมการควบคุมตัวด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ อาจเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้หากผู้กระทำความผิดมีการละเมิดกฎหรือไม่ปฏิบัติตามกฎของการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์และครอบครัวมีการตักเตือน อาจเกิดการทะเลาะเบาะแว้งจากความเครียดได้โดยเฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดถูกบังคับให้ใช้เวลาในที่พักอาศัยมากขึ้นกว่าปกติ และอาจถูกแทรกแซงชีวิตครอบครัวหรือถูกรบกวนเวลาส่วนตัวของครอบครัวได้ เช่น ได้รับโทรศัพท์รบกวนในยามดึก ถูกสุ่มตรวจจากเจ้าหน้าที่ในสถานที่พักอาศัย ตลอดจนอาจเป็นการทำลายความเชื่อมั่นในตนเองของผู้กระทำความผิดและทำลายชื่อเสียงของผู้กระทำความผิดและครอบครัวในชุมชน

๓. การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีของประเทศไทย

เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาคriminalแออัดในเรือนจำ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม และเพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดมากขึ้น ประกอบกับ

เทคโนโลยีในการควบคุมผู้กระทำความผิดมีความเจริญก้าวหน้า รัฐจึงดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีความเหมาะสมต่อการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ปรับปรุงวิธีการขังและจำคุก กำหนดวิธีการหรือสถานที่ในการขังหรือจำคุกนอกเรือนจำให้เหมาะสมกับสภาพของผู้กระทำความผิดในแต่ละลักษณะ กล่าวคือ

๓.๑ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นระหว่างสอบสวนหรือพิจารณา เมื่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายขังร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในสถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอ หรือตามที่ศาลเห็นสมควรนอกจากเรือนจำก็ได้ โดยให้อยู่ในความควบคุมของผู้ร้องขอ หรือเจ้าพนักงาน ตามที่ศาลกำหนด และศาลจะกำหนดระยะเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรหรือศาลจะดำเนินการไต่สวน หรือให้ผู้เสียหายหรือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องคัดค้านก่อนมีคำสั่งก็ได้ (มาตรา ๘๘/๑)

๓.๒ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น เมื่อพนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจำคุกร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้จำคุกผู้ซึ่งต้องจำคุก ตามคำพิพากษาถึงที่สุดที่ได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของกำหนดโทษตามที่ระบุไว้ในหมายศาลที่ออกตามคำพิพากษานั้น หรือไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ในกรณีต้องโทษจำคุกเกิน ๓๐ ปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิต โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) ให้จำคุกไว้ในสถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอหรือตามที่ศาลเห็นสมควร นอกจากเรือนจำหรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายจำคุก

(๒) ให้จำคุกไว้ในเรือนจำหรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายจำคุกหรือสถานที่อื่นตาม (๑) เฉพาะวันที่กำหนด

(๓) ให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้นั้นได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในการพิจารณาให้ศาลคำนึงถึงฐานความผิด ความประพฤติ สวัสดิภาพของผู้ซึ่งต้องจำคุก ตลอดจนสวัสดิภาพและความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคมด้วย ทั้งนี้ให้ศาลดำเนินการไต่สวนหรือสอบถามผู้เสียหาย เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องตามหมายจำคุก พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในท้องที่นั้น หรือผู้ซึ่งศาลเห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง และให้ศาลกำหนดให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายนั้นเป็นผู้มีหน้าที่และรับผิดชอบในการดำเนินการตามคำสั่ง (มาตรา ๘๙/๒)

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดนั้นสามารถกระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๙/๒ (๓) คือเป็นการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้นั้นได้ แต่การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์จะต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขของมาตรา ๘๙/๒ คือ ก) มีเหตุจำเป็น ซึ่งอาจเป็นความจำเป็นของสถานที่หรือความจำเป็นของผู้กระทำความผิด ข) มีผู้ร้องขอ ได้แก่ พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจำคุก หรือหากไม่มีผู้ร้องขอ ศาลอาจเห็นสมควรสั่งเองได้ ค) ผู้ที่จะได้รับการจำคุกโดยวิธีการอื่นต้องเป็นผู้ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของโทษที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา หรือได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี สำหรับโทษจำคุกเกิน ๓๐ ปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิต ง) ในการพิจารณาของศาลที่จะส่งอนุญาตให้นำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ศาลจะต้องคำนึงถึงฐานความผิด ความประพฤติ สวัสดิภาพของผู้ซึ่งต้องถูกจำคุก ตลอดจนสวัสดิภาพและความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคมด้วย โดยให้ศาลดำเนินการไต่สวนหรือสอบถามผู้เสียหาย เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องตามหมายจำคุก พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในท้องที่นั้นหรือผู้ซึ่งศาลเห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อทราบข้อมูลดังกล่าวแล้วส่งการก็ได้ และ จ) เมื่อศาลได้พิจารณาแล้วศาลมีอำนาจสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้นั้นได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งก็คือคำสั่งให้ใช้มาตรการการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์^๓

ดังกล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นแนวคิดและบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ในส่วนต่อไปขอกล่าวถึงข้อควรพิจารณาเกี่ยวกับการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในประเทศไทย

๔. ข้อควรพิจารณาที่สำคัญ

ถึงแม้ว่ารัฐจะเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์และวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยการนำแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำเข้ามาบัญญัติไว้ในกฎหมาย มีการศึกษาวิจัยแนวทางการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในต่างประเทศ ตลอดจนผู้กระทำความผิด ผู้ปฏิบัติงาน ประชาชนทั่วไป และผู้บริหาร

^๓ซีต้า ธนรัฐดิวงค์, การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓ หน้า ๕๘.

ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศาล ต่างก็เห็นด้วยกับการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด ประกอบกับในปัจจุบันกรมคุมประพฤติได้พยายามผลักดันให้มีโครงการนำร่องควบคุมเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดด้วยระบบนาฬิกาอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบสัญญาณดาวเทียม GPS โดยอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๓๘ (๘)^๔ ซึ่งจะนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครที่แข่งรถจักรยานยนต์บน ทางสาธารณะแล้วก็ตาม แต่การควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวก็ยังมี ข้อควรพิจารณาที่สำคัญ กล่าวคือ

การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาจมีข้อดีในด้านการประหยัด งบประมาณและด้านการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด แต่การใช้เครื่องมือดังกล่าว ก็อาจก่อให้เกิด**ปัญหาด้านต้นทุนค่าใช้จ่าย** เพราะต้องมีรายจ่ายค่าอุปกรณ์ ค่าใช้จ่ายในการควบคุม ตรวจสอบผู้กระทำความผิด ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัญหาด้านต้นทุนค่าใช้จ่ายนี้ เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้หลายประเทศใช้เป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจว่าจะเลือกใช้เครื่องมือ อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมผู้กระทำความผิดหรือไม่ **ปัญหาในด้านกฎหมาย** แม้จะมีการปรับปรุงแก้ไข บทบัญญัติของกฎหมายเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยเปิดโอกาสให้มีการนำ เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนภายหลังการรับโทษจำคุกมาระยะหนึ่งตามประมวลกฎหมาย

^๔พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๓๘

“ในกรณีที่ศาลพิพากษาปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดหรือ อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำให้กระทำความผิดและเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้น ศาลจะว่ากล่าว ตักเตือนเด็กหรือเยาวชน รวมทั้งบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยหรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กหรือ เยาวชนก็ได้ ถ้าจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วย ก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความ ประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อไว้ในคำพิพากษาเท่าที่จำเป็น ดังต่อไปนี้

(๘) กำหนดเงื่อนไขอื่นใดเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน ...”.

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๘/๒ (๓) แล้วก็ตาม แต่ปัจจุบันก็ยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการนำไปใช้ซึ่งต้องกำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งเป็นเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้ง**ปัญหาความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี**ที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วจนตามไม่ทัน นอกจากนี้ นโยบายของรัฐในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและความมั่นคงทางการเมืองก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากรัฐบาลขาดเสถียรภาพหรือไม่ให้ความสำคัญแล้ว การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมผู้กระทำความผิดก็อาจจะประสบผลสำเร็จได้ยาก

๕. บทสรุป

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย การที่จะผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนผู้เป็นเจ้าของเทคโนโลยี ความพร้อมของบุคลากรและงบประมาณ รวมทั้งต้องมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้สังคมไทยมีความรู้ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ และมีความเชื่อมั่นต่อการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเสียก่อน และหากสามารถกระทำได้ดีตั้งนี้แล้วปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบงานราชทัณฑ์ไทยก็อาจจะหมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศและพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยทั้งระบบอีกด้วย **๖**